

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ

II ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

ГЛОБАЛЬНИЙ СВІТ І УКРАЇНА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПОШУК ВІДПОВІДЕЙ

31 жовтня 2024 р., м. Харків, Україна

С **М** **А** **Й** **Б** **У** **Т** **Н** **Є**
у ІСТОРИЧНІ НАУКИ
Ч ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
А ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ
С ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ
Н ЮРИДИЧНІ НАУКИ
І ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ
С МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО
Т ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ
Ь НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА
СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ
ПОЛІТИЧНІ НАУКИ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
КУЛЬТУРОЛОГІЯ
СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ
ХАРКІВСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ

ГЛОБАЛЬНИЙ СВІТ І УКРАЇНА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПОШУК ВІДПОВІДЕЙ

Матеріали
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 31 жовтня 2024 р.)

Харків
«Право»
2024

УДК 070+13+14+159.9+316+32+33+34+35+37+81+930.25

Г54

Редакційна колегія:

Герасіна Л. М., докторка соціологічних наук, професорка (голова);

Козловець М. А., доктор філософських наук, професор;

Прудников В. А., кандидат юридичних наук, доцент;

Смолянук В. Ф., доктор політичних наук, професор;

Чернишова Т. О., кандидатка філологічних наук, доцентка

Г54 **Глобальний світ і Україна: сучасні виклики та пошук відповідей** : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 31 жовт. 2024 р.) / [редкол.: Герасіна Л. М. (голова), Козловець М. А., Прудников В. А. та ін.] ; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики ; Харків. асоц. політологів. – Харків : Право, 2024. – 114 с.

ISBN 978-617-8518-38-7

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Глобальний світ і Україна: сучасні виклики та пошук відповідей» містять доповіді, у яких висвітлено сучасна геополітична криза та визначено нових «глобальних гравців» на світовому ландшафті, виклики кібернетизації міжнародних комунікацій, осмислено можливості й виклики цифровізації суспільного буття, розглянуто політичні, філософські, економічні, правові, культурологічні, філологічні, педагогічні аспекти буття українського народу в умовах війни, проблеми міжнародної та національної безпеки сучасного світового порядку.

УДК 070+13+14+159.9+316+32+33+34+35+37+81+930.25

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори.

© ГО «Аналітичний центр сучасної гуманітаристики», 2024

© Харківська асоціація політологів, 2024

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2024

ISBN 978-617-8518-38-7

Секція: Міжнародні відносини

Кравченко О. В.,

докторка історичних наук, доцентка,
Харківський національний економічний
університет імені С. Кузнеця

МІЖНАРОДНА ВІЙСЬКОВА ДОПОМОГА УКРАЇНІ В МЕМАХ

Повномасштабна війна російської федерації проти України 2022 р. спричинила глобальні політичні, економічні та психологічні наслідки як для держави, так і для суспільства. Але в умовах цієї жакливної трагедії українці не припинили жартувати, причому саркастичний жарт є теж зброєю, яка активно використовується в умовах інформаційної війни. Однією з форм проявів саркастичних жартів є інтернет-меми, які називають психологічними вірусами ХХІ ст [1, с. 152].

Аналіз мемів на воєнну тематику, зокрема щодо міжнародної військової допомоги, дозволяє переглянути усталені стереотипи щодо ролей держав і окремих лідерів в історії міжнародних відносин. Меми відображають динамічні зміни щодо постачання міжнародними союзниками в Україну зброї: на початку 2022 р. у мемах висміювалися повільні темпи і зволікання щодо поставки західної зброї, потім лунала тема надання зброї за ленд-лізом, і нарешті з 2023 р. меми торкнулися теми прибуття наступальної зброї. Завдяки мемам пересічені українці дізналися про «Джавеліни», «Стінгери», «Байрактари», «Хаймарси», «Леопарди», «Абрамси», «Патріоти», «F-16» тощо.

З перших місяців війни Україна потребувала західної зброї. Прохання української сторони були небезпідставні, враховуючи, що, за даними розвідки, з артилерії Україна мала одну установку на противагу 10–15 російським. Західні розвідки не дуже вірили у здатність ЗСУ втримати ситуацію та пророкували падіння Києва за 96 годин, тому очевидно зволікали з постачанням зброї. Javelin – американський переносний протитанковий ракетний комплекс вже з перших днів повномасштабного вторгнення Росії став одним із основних символів українського спротиву.

Рис. 1

Рис. 2

Рис. 3

Перші «Джавеліни» (в перекладі з англійської – «дротик») Україна почала отримувати кілька років тому, однак саме зараз комплекси розкрили себе у всій красі. Основне призначення Javelin – ураження наземної бронетехніки, вертольотів та безпілотників. Через свою компактність і легкість у використанні цей вид озброєння отримує багато позитивних відгуків від українських військових [2]. Сумнівні міжнародних партнерів щодо необхідності постачання Україні зброї представлені у мемах на рис 1–3.

Переломним моментом у питанні постачання Україні зброї стала зустріч 26 квітня 2022 р. на американській базі «Рамштайн» у Німеччині. Саме там було досягнуто принципової домовленості давати ще більше зброї Україні. І цього разу йшлося вже не про ПТРК, ПЗРК чи стрілецьку зброю. Після «Рамштайна» в хід пішло важке озброєння, а після ухвалення ленд-лізу США темпи поставок обіцяли зрости в рази [2].

Ленд-ліз – це державна програма США, яка була реалізована у роки Другої світової війни, коли країна постачала зброю та стратегічні матеріали союзникам із антигітлерівської коаліції, насамперед Великій Британії та СРСР [3]. Отже, 28 квітня 2022 р. Палата представників Конгресу США проголосувала за надання ленд-лізу для України. 9 травня «Акт про ленд-ліз на захист демократії в Україні» було підписано президентом США і з 1 жовтня 2022 р. він набув чинності. Підписання акту саме 9 травня символізувало боротьбу України проти агресивної російської ідеології, яку багато українців називають «рашизмом» [3]. Ця програма діяла до 30 вересня 2023 р. (з правом продовження). Вона надавала президентові США можливість (без зайвої бюрократичної тяганини та необхідності голосувань за кожен пакет допомоги в Конгресі) приймати рішення щодо постачання зброї Україні та країнам Східної Європи, які постраждали від вторгнення Росії в Україну, для того, щоб «допомогти зміцнити обороноздатність цих країн та захистити їхнє громадянське населення від потенційного вторгнення або агресії з боку збройних сил

уряду РФ». Адже за американським законодавством продаж або передача США зброї іншій державі має певні обмеження і вимагає від уряду проходження довготривалої експортної процедури для отримання погодження. Саме для того, щоб обійти ці обмеження, було розроблено алгоритм передачі зброї Україні за ленд-лізом (за цією процедурою рішення про надання озброєння вирішується впродовж 72 годин [3]. І з цього приводу українські соцмережі вибухнули мемами про ленд-ліз (див. рис. 4–5).

Рис. 4

Рис. 5

Зустрічі у форматі Рамштайн проходили практично щомісяця і мали практичні наслідки для України. Так результатом третього Рамштайну 15 червня 2022 р. стало постачання далекобійних реактивних систем залпового вогню (РСЗВ) M270 та їхнього полегшеного варіанту M142 HIMARS, а також іншого озброєння [4].

Нарешті 20 січня 2023 р. на восьмому Рамштайні однією з центральних тем стала можливість передачі Україні сучасних танків (або американських M1 Abrams, або німецьких Leopard 2). Голова Пентагону Ллойд Остін сказав, що у нього немає ніяких заяв з приводу поставки танків Abrams: «Думаю, ви чули заяву міністра оборони Німеччини про те, що не було ухвалене рішення про надання танків Leopard. Ми зосередилися на тому, щоб переконати, що Україна має спроможності, необхідні для успіху прямо зараз. Ми маємо це вікно можливостей між теперішнім часом та весною, коли вони можуть почати свій контрнаступ. Ми змогли зібрати надзвичайну бойову потужність і ці пакети включають також і танки. Польща продовжує пропонувати надати танки. Також інші країни надають бойові машини» [5]. Справді, за підсумками зустрічі було прийнято рішення передати Україні бронетехніку, артилерію та тисячі снарядів.

25 травня 2023 р. відбулася зустріч міністрів оборони країн-партнерів України [6]. На зустрічі Рамштайн-12 щодо оборони України обговорили пошук додаткових систем ППО для Києва, навчання українських пілотів на винищувачах F-16 і створення нового центру обслуговування танків

Leopard. Країни-учасниці Рамштайну станом на травень 2023 р. виділили Києву військової допомоги на \$ 65 млрд. Марк Міллі зазначив, що десятки винищувачів F-16 коштують надзвичайно дорого, мільярди доларів, тому надавати Києву додаткові системи ППО поки вийде дешевше та швидше [7].

За словами міністра оборони США Ллойда Остіна, на зустрічі Рамштайн-12 узгодили навчання українських пілотів на винищувачах 4 покоління, включно з F-16. Їх розпочали у червні 2023 р. Данія та Нідерланди. Крім того, ще раніше навчання 20 українських пілотів обіцяла почати Велика Британія. Л. Остін зазначив, що найближчими тижнями Данія та Нідерланди у співпраці з США розроблять навчальну базу. Список країн, які запропонували навчати українських пілотів, виріс до семи: Велика Британія; Данія; Норвегія; Нідерланди; Бельгія; Португалія; Польща. Крім питання винищувачів F-16 для України, на зустрічі також домовилися знайти більше систем ППО. Держдепартамент США узгодив продаж американської ЗРК NASAMS для України, а Міноборони США вже надало необхідну сертифікацію [8]. Отже, в інтернет-мемах одразу ж відреагували: порожніми складами західної зброї та «перевезенням» її Новою поштою (див. рис. 6–7).

Таким чином, співпраця України з партнерськими державами щодо надання військової допомоги стала предметом обговорення в Україні та численних мемів в соціальних мережах. Через меми можна прослідкувати зміни у настроях союзників щодо переговорних процесів, обсяги, терміни та види військової допомоги. Меми відбивають нерішучість союзників і демонструють сміливість і відважність українців, що є дуже важливим для підтримки бойового духу і віри в Перемогу.

Рис. 6

Рис. 7

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Циховська Е. Д. Інформаційні віруси: картина як інтернет-мем. *Актуальні проблеми іноземної філології*. 2013. Вип. 8. Ч. 1. С. 152–158. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/15272/1/%D0%90%D0%9F%D0%86%D0%A4_8_1

%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf (дата звернення: 20.10.2024).

2. Будерацький Є. Від «Джавелінів» до HIMARS. Еволюція поставок західної зброї на війні в Україні. *Українська правда*. 13.06.2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2022/06/13/7352136/> (дата звернення: 20.10.2024).

3. Що відбувається з ленд-лізом для України. *Центр протидії дезінформації*. 12.03.2023. URL: <https://cpd.gov.ua/main/shho-vidbuvayetsya-z-lend-lizom-dlya-ukrayiny/> (дата звернення: 20.10.2024).

4. «Рамштайн-3» враховує всі нагальні потреби України на полі бою – глава Пентагону. *Укрінформ*. 15.06.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubricato/3507645-ramstajn3-vrahovue-vsi-nagalni-potrebi-ukraini-na-poli-bou-glava-pentagonu.html> (дата звернення: 20.10.2024).

5. Бойко О. Підсумки восьмого «Рамштайну»: яку допомогу отримає Україна. *Суспільне. Новини*. 20.01.2023. URL: <https://suspilne.media/363300-pidsumki-vosmogo-ramstajnu-aku-dopomogu-otrimae-ukraina/> (дата звернення: 20.10.2024).

6. «Рамштайн-12». Брифінг Ллойда Остіна та Марка Міллі за підсумками зустрічі. З перекладом українською. *Голос Америки*. 25.05.2023. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/rammstein-12-bryfing-lloyda-ostina-ta-marka-milly/7108927.html> (дата звернення: 20.10.2024).

7. «Рамштайн-12». Брифінг Ллойда Остіна та Марка Міллі за підсумками зустрічі. З перекладом українською. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EwO7SAxA1Po> (дата звернення: 20.10.2024).

8. Захарова О. F-16 і потужний пакет допомоги: чим завершився Рамштайн-12 для України. *The page.ua*. 26.05.2023. URL: <https://thepage.ua/ua/politics/rezultati-ramshtajn-12-sho-otrimaye-kiyiv-vid-zahodu> (дата звернення: 20.10.2024).

Петькун С. М.,

докторка наук з державного управління,

доцентка;

Верховцева І. Г.,

докторка історичних наук, доцентка,

Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ КІБЕРНЕТИЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ (КОНТЕКСТ ПРОТИДІЇ УКРАЇНИ ІНФОРМАЦІЙНІЙ АГРЕСІЇ РОСІЇ)

Ефективним інструментом формування позитивного іміджу країни на міжнародній арені є публічна дипломатія, яка залучає до комунікацій,